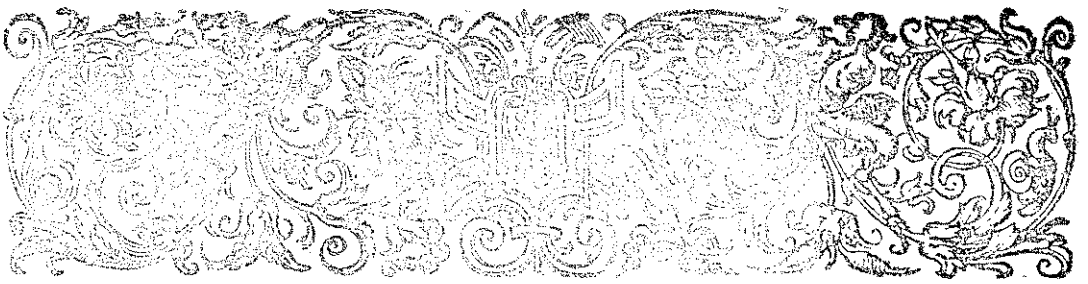

LA INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL A REUS

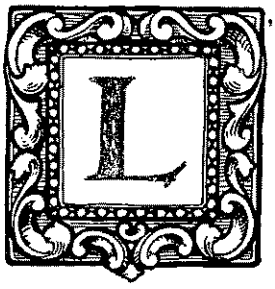

L'ESTUDI dels éssers naturals, és i serà sempre un dels més útils i bells estudis. La magna obra de la Creació, amb sos milers de minerals, vegetals i animals, exigeix que molts homes hi esmercin llurs vides, si la volem conéixer. I, amb tot, si l'estudi no és metòdic, si les regions i les comarques no s'exploren una a una, podrem arribar a conéixer molts, moltíssims éssers, però no coneixerem l'Història Natural de Catalunya, d'una regió o d'una comarca. Aquest pacient i interessantíssim estudi ordenat de l'Història Natural de Catalunya, és l'obra plena de dificultats que s'ha emprès la benemèrita Institució de Història Natural de Barcelona.

Els honorables membres de l'esmentada Institució visitaren nostra comarca, establint son centre a Reus, del 3 al 6 del corrent. Fou la primera de les moltes excursions científiques que té la Institució en projecte.

El dilluns, a les onze del matí, arribaren els excursionistes a Salou. Entre ells hi figuraven Mn. Faura, Sr. Codina, Mn. Bataller, senyors Vilaseca, Darder, Martorell i altres. Poc temps després arribà el savi naturalista P. Longi Navàs, acompanyat de nostre company En Josep Caixés, qui fou rebut fraternalment. Els excursionistes foren exquisidament atesos i obsequiats per D. Ciriac Bonet, qui, demés, posà a llur disposició una llanxa de motor, lo que permeté realitzar amb rapidesa i comoditat l'exploració al cap de Salou, quins terrenys geològics són altament interessants, devent-se el més complet i recent estudi dels mateixos a nostre bon amic i company, el jove geòleg En Salvador Vilaseca. Els membres de la Institució pogueren comprovar quant encertat és el treball de l'amic Vilaseca.

Es traslladaren els naturalistes a Reus, dirigint-se tot seguit a Casa de la Ciutat, on es celebrà la primera reunió. Fou presidida per l'alcalde, D. Joan Loperena, qui tingué frases de simpatia i d'encoratjament per a les distingides personalitats que assistiren a la que se 'n pot dir la primera Assemblea de Naturalistes de Llengua Catalana. El P. Navàs i el Sr. Caselles correspongueren a la salutació del Sr. Alcalde. Els excursionistes foren, seguidament, obsequiats amb un esplèndid *lunch*.

Més tard, acompanyats del Director de l'Institut, D. Mateu Garreta, visitaren aquest establiment, fent elogis de la renovació quasi completa que ha sofert en tots sos aspectes en pocs anys, essent un dels més entusiastes en fer-ho observar el P. Longi Navàs, que per haver cursat el batxillerat en les aules del nostre primer centre docent el coneixia prou bé i, apesar dels anys, no l'havia oblidat.

Semblant sorpresa experimentaren els excursionistes al visitar el CENTRE DE LECTURA, on foren amablement rebuts i acompanyats pel President, En Pere Cavallé. *Tingueren justes paraules d'elogi per l'admirable* obra feta, singularment per al generós donador del Casal, D. Evarist Fàbregas. El P. Navàs, en nom de la Institució, en l'àlbum va escriure lo següent:

«Vinguts aquí alguns membres de la Institució Catalana d'Història Natural, per a fer excursions al Camp de Tarragona, hem sentit un ver i gran pler al visitar aquest CENTRE DE LECTURA, no solament ideal, *sinó també pràctica, i li desitgem tota mena* de prosperitats i engrandiment, per a bé intel·lectual i moral d'aquesta ciutat il·lustre i hospitalària.— 3 d'octubre de 1921.»

A la nit tingué lloc en el «Teatre Bartrina» la conferència a càrrec de Mn. Faura. Dissertà sobre el tema «Efectes de la neu». Advertí que el seu propòsit era tan sols fer una conversa de divulgació, fent conéixer lo que ell, investigador, home de treball, *havia après en el magne llibre de la* Natura. Anuncià que amb una sèrie de clitxés presentaria el cicle de fenòmens per virtut dels quals l'aigua que s'evapora es condensa en forma de neu, quins borrallons cauen pausadament, cobrint de blanca catifa els camps i les muntanyes; tots els fenòmens subsegüents del geladisme, i, finalment, com aquesta neu es liquida i, estimbant-se pels torrents, va als rius i final*ment al mar, tancant el cicle. Varen ésser,* doncs, projectats nombrosos clitxés, tots ells magnífics, a l'ensems que Mn. Faura anava detallant aquelles fantàstiques visions.

El dia 4, al matí, sortíren de Reus a les 8,30, en auto-òmnibus, els Srs. P. Navàs, Faura, Caselles, Bataller, Codina, Janer, Codina (F.) i Martorell, fins al Parc Samà, on s'hi afegí S. Vilaseca. Es visità el *Parc, essent admirats els ombracles, la col*lecció zoològica i la part de bosc, on s'hi feu una profitosa cacera d'insectes pels Srs. P. Navàs i A. Codina.

Es deixà el Parc Samà a migdia i, passant per Montbrió, es dirigiren els excursionistes a Riudecanyes i al Pantan. El Sr. Caselles, actual President de la Junta d'Obres, *explicà detalladament la constitu*ció de la presa, comportes, canonades, etcètera, d'aquest important estany al qual es deu el regadiu d'una gran porció del Camp de Tarragona i, en part, l'aproveïment d'aigua potable de Reus.

Els membres de l'excursió pogueren observar la remarcable zona hipogènia de Botarell i Dosaigües, així com les pissarres i quarcites primàries dels marges de l'estany.

A *les 3 de la tarda, en havent dinat, se*guint la carretera que voreja l'estany i en el mateix auto-òmnibus, es sortí de Riudecanyes i per Dosaigües, passant sots les arcades d'un pont de la línia de M. Z. A., es resseguiren els revolts de llarga carretera construïda recentment, fins arribar al Coll de la Teixeta, a enllaçar amb la d'Alcolea. Mentrestant, es parava de tant en tant l'òmnibus i els excursionistes podien *recollir nombrosos fragments de pissarres i* grauvaques del Culm, amb restos fòssils, i observar els dos pisos inferiors del Triàsic, en arribar al peu de la Serra de l'Argentera.

Per la carretera d'Alcolea es passà per les Irles, Riudecols i les Borges, arribant-se a Reus a les 5,10 de la tarda, on el doctor Faura prengué comiat dels seus companys per a marxar tot seguit cap a Barcelona. Els *membres restants es dirigiren a* l'Estació Enològica, en quin àlbum signaren, i recorregueren els Laboratoris, Biblioteca, Cellers, etc. d'aquest centre.

En el correu de les 8 arribaren de Barcelona els membres Srs. Bofill i Poch, Font Quer, I. de Sagarra i Zariquiey, per a assistir a les excursions del dies restants.

Dimecres, de bon matí, sortiren els excursionistes cap a la Serra de l'Almuçara, *lloc a propòsit per a què els naturalistes,* cada u dins llur especialitat poguessin fer interessants estudis. Geòlegs, entomòlegs, botànics, es dispersaren per aquelles mun-

tanyes. El Dr. Zariquiey amb altres companys visità els avencs de La Febró en cerca d'insectes cavernícols. Eren les tres de la tarda quan novament reunits en el Mas dels Frares, que D. Evarist Fàbregas, amb sa esplendidesa acostumada, posà a disposició dels excursionistes, en amigable conversa es donaven compte, uns a altres, de les curioses troballes fetes. El temps no havía sigut esmerçat inútilment. A posta de sol davallaren a la terra baixa, quedant encantats els naturalistes de les belleses imponderables de la serra i prometent-se tornar-hi, per considerar-ho lloc molt adequat per a llurs recerques, que completaran els estudis que de diferents indrets de Catalunya tenen fets.

A la nit donà la seva anunciada conferència, en el «Teatre Bartrina», el distingit entomòleg D. Assensi Codina. El bon desig del Sr. Codina, de fer una ressenya detalladíssima de son recent viatge al Marroc, fou causa de què la conversa adquirís una extensió desusada i fins en certs moments quelcom fatigosa.

Sessió a les 11 del matí del 6 d'octubre de 1921, té lloc a l'Ajuntament. Presidència del Sr. A. Bofill i Poch, President de la Institució, Director del Museu Martorell i Secretari perpetu de la Real Acadèmia de Ciències. Assisteixen els Srs. R. P. Navàs, S. J.; Dr. Font Quer, Director del Museu de Catalunya i Professor de la Facultat de Farmàcia; D. I. de Sagarra de Castellarnau, conservador de Zoologia del Museu de Catalunya; Dr. J. R. Bataller, Pvre.; don A. Codina, regent d'Entomologia al Museu; Dr. Jaume Marcet, Professor de la Facultat de Ciències; els Srs. F. Codina i J. Janer. Actua de Secretari D. Salvador Vilaseca, metge, Secretari de la Institució.

Es reb una lletra del R. P. Barnola, S. J., excusant la seva no assistència a l'Excursió col·lectiva i saludant a tots els excursionistes aplegats a Reus.

Es admès com a Soci el Dr. Carles Calleja, Catedràtic de la Facultat de Medicina, i proposat el Dr. A. Vila Nadal, Catedràtic de la Facultat de Ciències.

El R. P. Barnola, ha tramès un estudi a prop de les notes botàniques de D. Ramon de Bolós, sobre Reus, Montsant, Priorat, Gandesa, Tortosa i La Ràpita.

El Dr. Faura i Sans, un altre sobre un nou meteòric de Catalunya.

El Dr. Bataller comunica haver descobert unes noves pissarres amb *Monograptus* a l'Espluga de Francolí.

El Sr. A. Codina, presenta unes clarícies per a la zoogeografia dels Carabus a Catalunya.

El Sr. I. de Sagarra, fa unes interessants manifestacions sobre les excursions subvencionades pel Museu, per a l'estudi de la fauna del Montseny i la Catalunya Occidental.

El Sr. Vilaseca, comunica el descobriment d'un menhir en la nostra comarca.

El Dr. Font Quer, presenta un extens treball sobre la flora de la garriga occidental de Catalunya.

En acabar, entra al Saló En Joan Loperena, Batlle de Reus, a qui el senyor Bofill i Poch cedeix la Presidència. El senyor Bofill remercià al senyor Batlle i demés persones que han contribuït al bon resultat de l'excursió, els mitjans d'acolliment qne han posat al servei dels excursionistes, i fa vots per a l'èxit de la reunió col·lectiva de l'any vinent.

El senyor Loperena, en nom propi i de la Ciutat, agraeix les manifestacions del senyor Bofill, celebra que s'hagi fet a Reus el primer aplec de naturalistes catalans i clou la sessió amb un encoratjador a reveure!